

and with subsequent disclosure of the nature of their nomination, the definition of interlingual and inter-dialectal connections with the potential indication of the Proto-Slavic naming character.

The review of onomastic classifications allows us to conclude that toponymic names were analyzed in the most detailed way from the standpoints of historical origin, and special researchers' attention was attracted by topographical bases related to the history of settlement.

So, while developing our own classification of microhydronyms of Ternopil region, we paid special attention to the research work of such scientists- toponymists as: critical analysis of V. Tashytskiy extra-linguistic classifications made by F. Bujak, F. Cherny, F. Mikloshich, K. Moshchinskiy, F. Schwartz, P. Vash, T. Voytsehvskiy and others (1958); linguistic classification of Skok (1921); the classification of S. Rossond on the use of the single principle of classification («principium divisionis»), depending on the grammatical structure of terms; critical remarks by V. Toporov (1963) on the classifications of S. Rossond; in hydronimia – the classification of French hydronyms made by P. Lebel (in the typological plan, hydronyms are divided into three categories: appellatives (generic names), qualifying (descriptive), deterministic) (1956); classification in the synchronous plan by Z. V. Rubtsov (1970); S. A. Koporsky's works on the identification of «toponyms-landmarks» in microtoponymy (1965); the only classification of V. A. Zhuchkevich (1968) and others.

The analyzed classifications can be indirectly applied to the analysis of the microhydronymic material. This is indicated by a number of factors: information about the history of the name, its etymology and even the language aspect (the language in which the name came from) is not always reliable.

To develop the classification base of the collected material, we used the «Guidance on the recording of the hydronymic material» – a questionnaire, that was developed by O. S. Strizhak, clearly pointing out the algorithm of collecting actions, comprehensive mapping and the studying of their own geographical names.

Key words: *onomastic classification, microhydronymic cadastre, toponymic cadastre, oikonymic cadastre, linguistic algorithm, appellative like microhydronyms.*

УДК 811.111'272

Н. В. Варех

МОДУСИ БРИТАНСЬКОЇ МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ У ВИДАННІ «THE GARDIAN»

Статтю присвячено дослідженню мовної картини світу як важливого етноцентричного конструкту та лінгвістичного концепту. Висвітлено основні модули британської мовної картини світу. Визначено їхні екстралінгвістичні чинники і роль у соціокультурній динаміці британського суспільства. Виявлено та схарактеризовано мовні концепти, які є частотними і найбільш впливовими у дискурсі видання «The Guardian». Вказано на їхні актуальні конотації. Зроблено висновок про те, що британська мовна картина світу не лише повною мірою відображає соціокультурні зміни у суспільстві, але й активно їх формує.

Ключові слова: *мовна картина світу, концепція, медіа-дискурс, The Guardian.*

Для сучасних досліджень різних типів дискурсів визначальним є уявлення про активний характер мови, яка, на думку, Л. Вайсбергера, є не «продуктом діяльності, а самою діяльністю» [2]. Функціонуючи у різних соціокультурних, політичних, історичних контекстах, мова утворює різні картини світу, якими послуговуються індивіди для знаходження себе у світі та взаємодії з ним. Мовну картину світу (далі МКС) прийнято уважати динамічним явищем, яке утворюється шляхом «мовних втручань у дійсність» [3]. Отже мовний матеріал, що складає зміст певної МКС, дає уявлення про цілу низку екстралінгвістичних явищ, дозволяє зрозуміти сутність історичного періоду, зміст людських практик, спрямованість їхнього мислення, характер світогляду, ієрархію цінностей тощо. Тож звернення до мовної картини світу певної нації є **актуальним** з огляду на потребу вивчення її вербалізаційного потенціалу, здатності «ословлювати світ» («Worten der Welt»), що своєю чергою дозволяє робити висновки про позамовну реальність носіїв мови.

Розв'язання проблеми функціонування МКС є важливим для вивчення соціокультурної динаміки певного етносу, форм політизації його життя і, особливо, у розумінні новітніх геополітичних явищ та процесів. Звернення до МКС одного з провідних якісних британських видань дозволяє змодельювати той ціннісно-дискурсивний простір, у якому наразі відбувається суспільне життя британців, обумовлене процесом Brexit та тими суперечностями, яке він викликав у британському соціумі.

Метою даної розвідки є виявлення основних складових британської мовної картини світу, обумовленої новітніми суспільними процесами. Досягнення мети передбачає розв'язання таких **завдань**: визначити основні теоретичні підходи до розуміння концепту МКС, схарактеризувати різні концептуальні наголоси у баченні мовної картини світу британців, проаналізувати зміст видання «The Guardian» на предмет найбільш частотних концептів, що є вузловими для МКС.

Мовна картина світу є фундаментальним лінгвістичним конструктом, який інтегрує у себе вербалізовані уявлення про ієрархію цінностей, світоглядні засади, уявлення про себе та оточення носіїв мови. Вона має виразну етноцентричну спрямованість, адже формується у процесі контактування представників певних етнічних груп із зовнішнім середовищем, що також має етнокультурну забарвленість. Поняття мовної картини світу ґрунтується на уявленнях про активний характер мови, яка визначає параметри й категорії людського мислення, частотність та пріоритетність понять, а також найхарактерніші зв'язки між ними. Сприймати світ у формі картини є універсальною властивістю людської рецепції. Отже, феномен мовної картини світу є іманентно властивим будь-якій етнокультурі.

На активний смислопороджувальний характер мови вказував дослідник В. Гумбольдт, який писав: «Всяка мова, позначаючи окремі предмети, насправді творить: вона формує для народу, який є її носієм, картину світу» [3].

Відповідно до гіпотези лінгвістичної відносності Сепіра-Уорфа, не тільки культура чинить вплив на характер мови, яка її уґрунтовує, а й мова значною мірою впливає на культуру, яка слугує для неї світоглядним підґрунтям.

Мовна картина світу виконує функцію оптики, через яку переломлюється дійсність у свідомості носіїв культури. Проте вказуючи на світомоделюючий потенціал МКС, варто зазначити, що дане твердження є справедливим лише для буденної свідомості. Будь-яка спеціалізована МКС спирається на факти дійсності, а не на прояви мови. Тут активності набуває ланцюжок денотат-концепт-ім'я, а не ім'я-концепт-денотат.

Серед дослідників не має одностайності щодо уявлень про співвідношення мовної та концептуальної картини світу – від повного ототожнення до проведення певних демаркаційних меж між двома термінами. На нашу думку, концептуальна картина світу містить згорнуті уявлення (концепти), які у мовній картині світу «розгортаються», утворюючи семантичні мережі, що стають основою знань. Дослідник В. М. Телія слушно метафоризує даний підхід, репрезентуючи концептуальну картину світу, як семантичний скелет, який наповнюється інформацією, що розсіюється завдяки мовним ресурсам [6]. Варто також зазначити, що концептуальна картина світу не є статичною, вона постійно коригується, поповнюється новими концептами завдяки зовнішнім екстралінгвістичним впливам та внутрішнім структурним трансформаціям. Таким чином, і мовна картина світу постійно перебуває у русі: поповнюється концептами-неологізмами, зазнає змін конотативних значень,

На думку В. Жайворонка, у мовній картині світу є «усе те, що йде передусім від людини або етносу, результат людського сприйняття, фантазій, мисленневих процесів і перетворювальної діяльності» [4].

Із мовною картиною світу дослідники також пов'язують термін «мовна особистість», яким характеризуються антропологічні риси носіїв певної етнокультури. У цьому зв'язку можна говорити про людиноцентричний характер означеного терміна. Натомість картина світу має ціннісно-ментальну будову, вона відображає зміст колективного світогляду певної нації. Складниками мовної картини світу є концепти, які репрезентують певні цінності, значущі у національно маркованій системі координат.

Британська мовна картина світу, безумовно, має свою специфіку, обумовлену історичними, географічними, соціокультурними, політичними чинниками тощо.

Серед ознак, типових для британської мовної картини світу дослідниця Є. М. Неклюдова називає такі: стриманість, раціональність, прагматизм та індивідуалізм. Реконструюючи британський національний характер, дослідниця вказує на релігійність, здоровий глузд, щедрість, почуття особистої свободи, законслухняність, відданість традиціям і схильність до пуританізму [5]. Варто зазначити, що провідні концепти мовної картини світу британців корелюють із рисами національного характеру, що є цілком закономірним. Адже мовна поведінка завжди визначається частотністю концептів, що артикулюються представниками інгруп і поступово інтегруються у тезаурус кожного члена нації. Дослідник Р. Є. Богачов дотримується іншої думки і виокремлює такі концепти, що складають англійську мовну картину світу: «home», «freedom», «privacy», «common sense» [1]. Інший вибір концептів, на нашу думку, пов'язаний з іншим їх тлумаченням як універсальних ментальних символічних образів, що в узагальненому виді відображають уявлення носіїв певної етнокультури.

МКС чутливо реагує на актуальні суспільні дискурси, які її почасти відтворюють, а почасти визначають і уформовують. Мас-медійний дискурс при цьому вважається найбільш функціонально активним, адже саме тут відображаються усі закріплені у мові суспільні реакції на ті чи інші процеси, що відбуваються у соціумі. Крім того, цей вид дискурсу відбиває стан суспільної думки, обслуговує її, функціонує на її рівні, тож характерна для нього актуальна МКС співвідноситься із масовим рівнем свідомості. Одне з перших досліджень національного характеру англійців, яке ґрунтувалося на матеріалі періодичних видань (видання «People»), належало Дж. Гореру і датувалося 1955 роком. Уважається, що воно є актуальним і донині, адже національний характер є резистентним та консервативним за своєю суттю.

З позиції теорії «agenda setting» мас-медіа не лише інформують свою аудиторію про події, але й визначають, яке місце та чи інша подія посідає у соціумі. Варто вказати також на те, що за даними *Top Sites in United Kingdom*, сайт *theguardian.com* посідав 16 місце у рейтингу найбільш популярних сайтів Великобританії, випереджаючи всі інші онлайн-версії газет [7]. Отже, видання є тим комунікаційним середовищем, у якому поширюються і закріплюються концепти, що формують мовну картину світу британців, адже рейтинговість і впливовість його є очевидними.

Найбільш частотним у будь-якій МКС є етнонім на позначення власної групи. У даному випадку йдеться про етнонім *Britain*, стосовно якого маємо визначити найпоширеніші концептосполуки у виданні «*The Guardian*». Варто зазначити, що наведений етнонім усе частіше постає у негативних контекстах у зв'язку із втратою ідентичності, руйнування імперськості, політичної кризи тощо. Негативна модальність концепту *Britain* відповідним чином «заряджає» і англійську МКС. Наведемо конкретні приклади з видання «*The Guardian*»: «*Britain has lost its way and is having an identity crisis*» (13.11.17); «*Britain once punched above its weight. Now we are irrelevant*» (7.09.2017); «*Britain is no longer a civilised country – the UN's disability report confirms it*» (7.09.2017); «*What is Britain for? Cliche-mongers will tell you that Britain lost an empire then couldn't find a role*» (3.08.2017).

Концептом-неологізмом, що значною мірою визначає зміст мовної картини світу британців, є *Brexit*. Поняття було уведено на позначення факту референдуму 23 червня 2016 року та пов'язаних із ним політичних процесів. Концепт був закріплений Оксфордським словником і після того набув надзвичайного поширення у лексиці британців, зокрема й у медіадискурсі. Тож можемо констатувати впливовість означеного концепту в англійській МКС. Також зазначимо, що у виданні «*The Guardian*» було запроваджено відповідну рубрику, яка містить публікації, присвячені гострій темі виходу Британії з Євросоюзу.

Варто вказати на переважно негативну конотованість концепта, що релевантно відображає хвилю незадоволення й розчарування, яка прокотилася Британією після оголошення результатів референдуму і цілої низки економічних, політичних, соціальних процесів, що почалися одразу після того. Наведемо приклади суджень, які свідчать напружене й переважно негативне сприйняття виданням «*The Guardian*» *Brexit*: «*Downing Street denies it will back down over fixing date of Brexit*» (17.11.2017); «*Ireland threatens to block progress of Brexit talks over border issue*» (17.11.2017); «*No wonder the north is angry. Here's a plan to bridge the bitter Brexit*» (17.11.2017); «*Britain needed a prime minister to fight for what the public truly wants. Instead, she has driven all sides to extremes*» (16.11.2017); «*The great British Brexit robbery: how our democracy was hijacked*» (7.11.2017) тощо.

Видання «*The Guardian*» також утворює спеціальний подкаст «*The Guardian's Brexit Means*», який починається словами: «*We delve into the nitty gritty of Brexit and try to make some sort of sense of it, bringing you episodes as and when you need them*», що красномовно свідчить про ставлення редакції до явища *Brexit*. На подкасті надається можливість висловитися будь-яким респондентам незалежно від національності, соціального статусу, місця проживання, політичних поглядів. Утім, первісна негативна настанова значною мірою орієнтує адресантів щодо характеру дискурсу, переважно представленому у виданні.

Окрім того, згідно із версією Оксфордського словника словом 2016 року було визнано поняття *post-truth*. Концепт активно застосовувався в англійському медіадискурсі на позначення комунікаційної ситуації, відповідно до якої об'єктивні факти, історичні події стають менш значущими, аніж оцінки та емоції щодо ситуації.

У словнику зазначається, що концепт має десятирічну історію побутування у мові, проте його актуалізація у КМС пов'язана саме із явищем Brexit.

У медіадискурсі видання «The Gardian» зустрічаємо спроби ресемантизації концепту, актуалізації його конотативних значень: «*Brexit, Trump: the trouble with claiming we're in a post-truth era*» (10.08.2016); «*In that way, we have always been "post-truth"*» (21.05.2017); «*Science has always been a bit 'post-truth'*» (24.04.2017); «*Post-truth era is perilous for media*» (27.02.2017); «*We're in a post-truth world with eroding trust and accountability*» (17.11.2017).

Концепт відображає принципи постмодерністської філософії із її умовним поділом правдивих та хибних суджень, культом абсурду, ігноруванням авторської відповідальності за висловлення. У рубриці «Post-truth review» видання «The Gardian» репрезентує позицію оглядача Н. Коена, який визначає три книги, видані за поточний тиждень як книги постправди. Тут зустрічаємо таке судження: «*If the medium is the message, then the message of the web is "bullshit"*» (21.05.2017). Автор називає усі медійні повідомлення облудними, позбавленими сенсу, ототожнює з постправдою пропаганду та ідеологію, визначає постправду як фальшивий наратив.

Важливим складником будь-якої мовної картини світу є також концепт «Чужий», який зазвичай функціонує при імпліцитній апеляції до концепту «Свій», адже складає з ним єдине ціле як опозиційної пари, характерної для архетипного рівня людської психіки. Вербалізація «Чужого» найчастіше відбувається симетрично до уявлень про «Нашого», «Свого», утім узятого з від'ємною модальністю.

Наведемо конкретні приклади статей, де функціонує концепт «Foreigner»: «*In Brexit Britain, being a foreigner marks me out as evil*» (3.11.2016), «*Foreigner: Migration Into Europe 2015-2016*» (12.06.2016); «*The job agencies that prefer foreign workers*» (21.06.2012); «*Wealthy foreigners buy up swaths of UK farmland and country estates*» (17.01.2014); «*Foreigner-only prisons used to speed deportation*» (24.10.2007); «*Are there really 8 million foreigners in Britain?*» (26.08.2015). Зазначимо, що «Foreigner» тут з'являється у негативних контекстах, що стосуються найтиповіших складових мігрантофобії. Йдеться про контексти криміналітету, потреби депортації, конкуренції на ринку праці, соціального зла.

Власне, це ті модуси мігрантофобії, які спричинили ідею Brexit, і згодом призвели до референдуму у країні.

Таким чином, британська мовна картина світу не лише повною мірою відображає соціокультурні зміни у суспільстві, але й активно їх уформовує. Це виразно простежується на прикладі взаємопов'язаних концептів Brexit та post-truth, які є частотними і впливовими у медіадискурсі. Їх можна оцінити як концепт-причину і концепт-наслідок, адже потужний дискурс Brexit спричинив суспільні процеси, які згодом були оцінені британцями як post-truth.

Список використаної літератури

1. Богачев Р. Е. Отражение английской языковой картины мира в концептах «home», «freedom», «privacy», «common sense»: дис. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.04 / Роман Евгеньевич Богачев; Белгородский государственный университет. – Белгород, 2007. – 210 с.; Bogachev R. Ye. Otrazhenie angliyskoy yazykovoy kartiny mira v kontseptakh «home», «freedom», «privacy», «common sense»: dis. ... kand. filol. nauk: spets. 10.02.04 / Roman Yevgenevich Bogachev; Belgorodskiy gosudarstvennyy universitet. – Belgorod, 2007. – 210 s.

2. Вайсгербер Й. Л. Родной язык и формирование духа / Й. Л. Вайсгербер ; пер. с нем. О. А. Радченко. – 2-е изд. – Москва : Едиториал УРСС, 2004. – 232 с. ; Vaysgerber Y. L. Rodnoy yazyk i formirovaniye dukha / Y. L. Vaysgerber ; per. s nem. O. A. Radchenko. – 2-e izd. – Moskva : Yeditorial URSS, 2004. – 232 s.

3. Гумбольдт В. фон Избранные труды по языкознанию / В. фон Гумбольдт ; пер. с нем. Г. В. Рамишвили. – 2-е изд. – Москва : Прогресс, 2000. – 400 с. ; Gumboldt V. fon Izbrannyye trudy po yazykoznaniiyu / V. fon Gumboldt ; per. s nem. G. V. Ramishvili. – 2-e izd. – Moskva : Progress, 2000. – 400 s.

4. Жайворонок В. В. Українська етнолінгвістика : нариси / В. В. Жайворонок. – Київ : Довіра, 2007. – 263 с. ; Zhaivoronok V. V. Ukrainiska etnolinhvistyka : narysy / V. V. Zhaivoronok. – Kyiv : Dovira, 2007. – 263 s.

5. Неклюдова Е. М. Вербализация концепта «щедрость» в английской языковой картине мира / Е. М. Неклюдова // Молодой ученый. – 2016. – № 8. – С. 1145–1148 ; Neklyudova Ye. M. Verbalizatsiya kontseptu «shchedrost» v angliyskoy yazykovoy kartine mira / Ye. M. Neklyudova // Molodoy uchenyy. – 2016. – № 8. – S. 1145–1148.

6. Телия В. Н. Метафоризация и ее роль в создании языковой картины мира / В. Н. Телия // Роль человеческого фактора в языке : язык и картина мира / отв. ред. Б. А. Серебренников. – Москва : Наука, 1988. – С. 173–204 ; Teliya V. N. Metaforizatsiya i ee rol v sozdanii yazykovoy kartiny mira / V. N. Teliya // Rol chelovecheskogo faktora v yazyke : yazyk i kartina mira / otv. red. B. A. Serebrennikov. – Moskva : Nauka, 1988. – S. 173–204.

7. Top Sites in United Kingdom [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.alexa.com/topsites/countries/GB>

Стаття надійшла до редакції 06.03.2018.

N. Varekh

MODES OF THE BRITISH LANGUAGE PICTURE OF THE WORLD IN THE «GUARDIAN»

The article is dedicated to the study of the language picture of the world as an important ethnocentric structure and linguistic concept. The linguistic material that forms the content of a certain language picture of the world gives an idea of a number of extra-linguistic phenomena: the essence of the historical period, the content of human practices, the focus of their thinking, the nature of the worldview, the hierarchy of values. The appeal to the language picture of the world of the «Guardian» as one of the leading British high-quality editions, allowed us to simulate the discursive space in which the social life of the British currently exists due to the Brexit process and the controversy that it caused in the British society.

It is known that mass media not only inform their audience about the events, but also determine which place this or that event takes in the society. On the one hand the concepts that make up the language picture of the world reflect the socio-cultural dynamics of the nation, and on the other hand, they influence its actively. «The Guardian» is a communicative environment in which the concepts that form the language picture of the world of the British are disseminated and consolidated. The most frequent ethnonym in any language picture of the world is one that stands for its own group. In this case the most common conceptual combinations concerning Britain have been identified in «The Guardian». It was proved that the neologism concept, which largely determines the content of the linguistic picture of the British world, is Brexit. The post-truth concept was known to have been the one that related to the consequences of Brexit. It reflected the principles of the postmodern philosophy with its imaginary division into true and false

judgments, the cult of the absurd, ignorance of the author's responsibility for the statement. British language picture of the world not only fully reflects the socio-cultural changes in the society, but also actively develops them. This is clearly seen on the example of interconnected Brexit and post-truth concepts, which are frequent and influential in the media discourse. They can be evaluated as a concept-cause and a concept-consequence, since the powerful discourse of Brexit caused social processes that were later evaluated by the British as post-truth.

Key words: *language picture of the world, concept, media discourse, The Guardian.*

УДК 811.14'06'276(045)

Н. Ю. Воєвутко
С. В. Романенкова

ЗАСОБИ КОМУНІКАЦІЇ ГРЕЦЬКОМОВНИХ КОРИСТУВАЧІВ MMORPG-ІГОР

У статті з'ясовано засоби спілкування грецькомовних користувачів сучасних MMORPG-ігор, які використовуються ними залежно від комунікативної ситуації. Проаналізовано причини та ситуації використання цих засобів, їхнє походження. Визначено сутність термінів «ММОГ» та «MMORPG». Висвітлено особливості застосування штучних мов в умовах комп'ютерних ігор.

Ключові слова: *MMORPG, ММОГ, комп'ютерні ігри, онлайн-ігри, Greeklish, комунікація.*

Постановка проблеми. У сучасному суспільстві інтернет-комунікація може бути предметом, метою і результатом успішної діяльності. Віртуальні співрозмовники, знаходячись територіально віддалено, маючи різні рідні мови, успішно комунікують, обираючи мовою спілкування мову співрозмовника, мову-посередника (третю мову), або створюючи неігрові штучні мови.

Стрімкий розвиток сфери високих технологій у ХХІ ст. надає інтернет-користувачеві все більше можливостей для ефективного спілкування, наприклад, у спільній гри кількох тисяч або навіть мільйонів користувачів. А тому особливого інтересу набувають дослідження сучасних засобів і технологій мовної комунікації у ігровому середовищі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання спілкування в онлайн-іграх висвітлювали такі дослідники, як Л. Волленброк [12], Є. Караманліді [16], Е. Константинос, Е. Дафулі, Д. Брайміотіс, О. Музас, Н. Ангелопулос і К. Сіоміс [6], Е. Макріс [17], Т. Тейлор [11], А. Тіхсен, М. Хітченс, Т. Броланд і М. Каваклі [7], Г. Файн [4], Е. Недвига [2], А. Рябчук і А. Прокопенко [3] тощо.

Австралійські дослідники Т. Броланд, М. Каваклі, А. Тіхсен та М. Хітченс, аналізують так звані рольові ігри наживо, тобто рольові ігри, які зазвичай організують фанати певного твору (книги, фільму тощо) у реальному житті. Вчені доводять, що рольові ігри наживо мають багато спільного із багатокористувацькими рольовими онлайн-іграми, і пропонують класифікувати їх за наступними характеристиками: тема, кількість учасників, співпраця між майстрами (організаторами) і гравцями, організаційні засоби [7].